

Datum: 2025-11-20
Handläggare: Markus Thunberg
Diariennr: 2025.466 KS

Bilaga 1 – Yttrande Alingsås kommun – samråd om förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026-2037

Alingsås kommun har tagit del av Trafikverkets samrådsförslag för ny nationell plan för transportinfrastrukturen 2026-2037 och lämnar följande svar.

E20 och Västra stambanan utgör tillsammans Sveriges viktigaste öst–västliga transportkorridor mellan Göteborg och Stockholm – för människor, varor och försvar.

För att Sverige ska kunna möta framtidens krav på konkurrenskraft, beredskap och hållbarhet måste både väg och järnväg utvecklas samtidigt, samordnat och med hög prioritet i den nationella planen.

De är livsnerven för svensk exportindustri, ryggraden i totalförsvaret och nyckeln till regional balans mellan kust och inland.

När Fehmarn Bält-förbindelsen öppnar, Göteborgs hamn byggs ut och Sverige integreras djupare i NATO och EU:s infrastruktur, ökar betydelsen av att denna korridor har hög standard, kapacitet och robusthet.

En samordnad satsning på E20 och Västra stambanan – särskilt genom Alingsås kommun – är därför en nationell angelägenhet som måste ges högsta prioritet i den kommande planen för transportinfrastrukturen 2026–2037.

Förslaget på ny nationell plan innehåller stora satsningar på utveckling och upprätthållande av den nationella infrastrukturen. Det är positivt att medel ökar för drift och underhåll av det som redan är byggt, då det är grundläggande för att upprätthålla systemet. Den historiska bristen på underhåll på framför allt på järnvägen är tydlig med återkommande störningar, varför det är helt nödvändigt att åtgärda den underhållsskuld som finns. Det är dock i de namngivna objekten som utvecklingsperspektivet finns som tydligast, varför det är kring detta som Alingsås kommuns yttrande i första hand uppehåller sig.

Förslaget till nationell plan pekar ut en lokaliseringsutredning för Västra stambanan avseende etappen Olskroken-Partille i syfte att bygga ytterligare två spår. Alingsås kommun anser att detta är för låg ambitionsnivå med tanke på att sträckan Göteborg – Alingsås är en av landets mest belastade tågsträckor och oerhört viktig för både näringslivets transporter och för persontrafik. För att göteborgsregionen ska kunna växa så måste godstransporter och människors möjligheter att resa och pendla fungera. Det är därför ytterst angeläget att hela sträckan Göteborg-Alingsås ingår i lokaliseringsutredningen, för att minimera inläsnings effekter i det fortsatta arbetet med hela sträckans utveckling. För att kunna utveckla järnvägen och skapa möjlighet till långsiktig planering så bör hela sträckan Göteborg-Alingsås utredas, även om det inledningsvis endast blir en första etapputbyggnad till Partille.

Ur både lokalt och nationellt planeringsperspektiv är det viktigt att den framtida geografiska placeringen av ytterligare två spår på Västra stambanan kan identifieras. Detta i syfte att skapa en långsiktig tydlighet kring markanvändningen i

både kommunens översiktsplan såväl som i Trafikverkets planering. Förutom järnvägen så avser Alingsås kommun att också reservera tillräckligt utrymme för framtida utveckling av europaväg, vilket kan ske antingen i befintlig sträckning eller i en dragning öster om Alingsås tätort tillsammans med två nya spår på västra stambanan. En östlig infrastrukturkorridor behöver också samordnas med den planering som pågår av förstärkt stamnät för kraftförsörjningen.

I samband med att ny fast förbindelse med kontinenten snart är på plats mellan Danmark och Tyskland så kommer det svenska stamnätet för järnväg samt det transnationella vägnätet behöva utvecklas med ännu högre prioritet, för att möta ökad efterfrågan på transporter. Parallellt med detta pågår utbyggnad av Göteborgs hamn för att ta emot än mer gods och containrar, som ska transporteras vidare i systemet, samt färdigställandet av västlänken vilket kommer att öka möjligheten till personresor. Utöver detta så har Sveriges medlemskap i Nato också ökat vikten av kapacitetsstarka transportvägar i Sveriges inland, vilket ytterligare förstärker behovet av en utvecklad järnväg och europaväg.

E20 genom Alingsås är den enda delen av E20 i Västra Götaland som framöver inte kommer att ha fullgod standard, vilket också framgår på sidan 143 i planförslaget. Det är inte bara viktigt att utveckla vägen ur ett lokalt perspektiv — vägsträckan är en central del i en transportpulsåder som påverkar hela Västsveriges och Sveriges konkurrenskraft, säkerhet och hållbara utveckling. De tunga transporternas andel av trafiken på E20 genom Alingsås överstiger numera 10% och fortsätter att öka, både till antal och i storlek, vilket understryker det faktum att vägen är av central strategisk betydelse för nationella tunga transporter.

En grundläggande förutsättning för E20 när den passerar genom Alingsås är att det till stora delar inte finns ett alternativt lokalt vägsystem, eftersom europavägen har byggts i samma sträckning som det tidigare lokala vägnätet. Det finns inte heller möjlighet att bygga ett parallellt vägnät med mindre än att man måste riva ett mycket stort antal byggnader. Detta innebär att en betydande del lokalt betingad trafik, ca 50%, måste samsas med den nationella trafiken på en väg som har tre signalreglerade korsningar, en cirkulation och till och med ett obehagligt övergångsställe, på en tätbebyggd sträcka om tre kilometer. Det skapar kapacitetsproblem inte minst för näringslivets transporter, men även lokala trafikproblem, stora olycksrisker och även omfattande miljöpåverkan.

Vägsträckan genom Alingsås har under årtionden ansetts vara i stort behov av ombyggnad, och var tills nyligen aktuell som ett objekt i nationell plan för att hantera denna brist. Sedan planerad ombyggnad avbröts 2017 så finns inte längre någon plan för den långsiktiga utvecklingen. Utmaningen är därför att hitta en lösning som ger möjlighet för både ökad kapacitet på europavägen, och för att staden ska kunna fortsätta utvecklas.

Det är positivt att en ombyggnation av trafikplats Götaplan är planerad för att hantera trafikförändringar på kort sikt, men övriga tre centrala trafikplatser i Alingsås saknar i dagsläget förslag på hantering, vilket skapar stora problem för både trafik och planering. Det är av stor vikt att påbörjade projekt inom bland annat den avsiktsförklaring som har slutits mellan Alingsås kommun och Trafikverket fullföljs så långt som möjligt, och att eventuella behov av omtag görs i samförstånd.

E20 genom Alingsås återfinns inte som utpekad brist i nationell plan, och det är för Alingsås kommun oklart hur Trafikverket ser på vägens kapacitet och funktion i ett längre perspektiv. Dock noterar Alingsås kommun att Trafikverket återkommande påtalar kapacitetsproblem i korsningar och på vägen i samband med detaljplaneprocesser som drivs av kommunen. Om ingen planering påbörjas för att åtgärda denna brist riskerar det att påverka Alingsås möjlighet att utvecklas som stad, men också att näringslivets transporter hämmas av att nationell, internationell och lokal trafik blandas på sträckan genom Alingsås.

Alingsås kommun är därför villiga att aktivt medverka i en process kring E20s långsiktiga utveckling, vilket då måste ske i nära samverkan med stat, region, näringsliv och andra aktörer.

Alingsås kommun anser sammanfattningsvis att Trafikverket ska ges i uppdrag:

- Att lyfta in en lokaliseringsutredning gällande hela sträckan Göteborg – Alingsås kommande planperiod
- Att påbörja projektering och därefter utbyggnad så snart det är praktiskt möjligt
- Att snarast utreda och därefter genomföra en ombyggnad av E20 genom Alingsås